

Kód výzvy: PSK-UV-014-2026-DV-ESF+

Názov výzvy: Inkluzívne opatrenia proti diskriminácii a segregácii

Podmienky súladu projektu s princípmi desegregácie, degetoizácie a destigmatizácie

Podrobné definície 3D princípov a informácie k ich uplatňovaniu sú uvedené [v Metodickom výklade pre efektívne uplatňovanie princípov desegregácie, destigmatizácie a degetoizácie vo výzvach Programu Slovensko 2021 - 2027](#).

Cieľom uplatňovania princípov desegregácie, degetoizácie a destigmatizácie (tzv. princípy 3D) je prispieť k integrácii marginalizovaných skupín obyvateľstva a postupnému vytváraniu inkluzívnej spoločnosti.

Pod inkluzívnou spoločnosťou rozumieme spoločnosť, v ktorej je umožnené každému jednotlivcovi, najmä tým najviac znevýhodneným, plné zapojenie sa do spoločnosti, opierajúc sa o princípy rovnosti príležitostí, spravodlivosti, spolupráce a solidarity, pričom rôznorodosť je vnímaná ako príležitosť na obohatenie celej spoločnosti. Začlenenie znevýhodnených skupín je úplné a bezpodmienečné.

Zámerom podmienky je zabezpečiť splnenie súladu žiadostí o poskytnutie nenávratného finančného príspevku (ŽoNFP) s princípmi 3D. Všetky podporené projekty majú prispieť k zníženiu segregácie, stigmatizácie a getoizácie a / alebo k ich neprehĺbeniu. Oprávnenosť jednotlivých žiadateľov a podmienky poskytnutia príspevku definuje výzva zverejnená v ITMS na stránke Úradu splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity www.romovia.gov.sk a na stránke www.eurofondy.gov.sk.

Žiadateľ pri predkladaní ŽoNFP v časti 7.3 Spôsob realizácie aktivít projektu uvedie, ako projekt prispeje k naplneniu princípov desegregácie, destigmatizácie a degetoizácie.

Všetky podporené projekty majú prispieť k zníženiu **segregácie, stigmatizácie a getoizácie** a/alebo k neprehĺbeniu sociálneho vylúčenia marginalizovaných rómskych komunít (MRK).

V predložených ŽoNFP budú posudzované dopady realizovaných oprávnených aktivít, t. j. akým spôsobom projekt z dlhodobého hľadiska podporuje a prispieva k zníženiu sociálneho vylúčenia a akým spôsobom predchádza zhoršeniu súčasného stavu v oblasti segregácie, getoizácie a/alebo stigmatizácie MRK.

PODMIENKY SÚLADU PREDKLADANÉHO PROJEKTU S PRINCÍPMI 3D V NADVÄZNOSTI NA AKTIVITY PROJEKTU

V prípade realizácie aktivít projektu v obci/obciach¹ s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít (MRK) podľa Atlasu rómskych komunít (ARK 2019), alebo neskorších aktualizácií, musí zlepšovať, alebo minimálne nezhoršovať situáciu v oblasti desegregácie, destigmatizácie a degetoizácie rómskej komunity.

¹ Oprávneným územím realizácie aktivít projektu je celé územie SR. Povinnosť preukázania súladu s princípmi 3D sa vzťahuje na projekty, ktorých aktivity sú realizované v obci/obciach s prítomnosťou MRK podľa ARK 2019, resp. jeho neskorších aktualizácií; pre projekty realizované výlučne mimo takýchto obcí uplatňovanie súladu s princípmi 3D nie je relevantné v zmysle kap. 5.3 Metodického výkladu.

Očakávané sú projekty, ktorých cieľom je podporiť účasť a súčinnosť mimovládnych a cirkevných organizácií na aktivitách, ktoré vytvárajú vhodné podmienky pre rozvoj jednotlivcov postarať sa o seba, svoje rodiny a zapájať sa do života vlastnej komunity a spoločnosti s cieľom zabezpečiť rozvoj najmä členov MRK. Tieto aktivity prispievajú k inklúzii Rómov, ako aj k odstraňovaniu segregácie, getoizácie a stigmatizácie, znižovaniu sociálneho vylúčenia a generáčnej chudoby, posilňujú sieťovanie organizácií, rozvoj ich zamestnancov a mladých lídrov na lokálnej úrovni, ako aj účasť rómskych dievčat a žien na vzdelávaní a trhu práce.

Forma preukázania splnenia PPP zo strany žiadateľa

Žiadateľ (v časti 7.3 formulára ŽoNFP – Spôsob realizácie aktivít projektu) konkrétne popíše:

1) Všeobecné požiadavky pre všetky typy akcií (A, B, C)

Žiadateľ v ŽoNFP povinne uvedie:

- akým spôsobom projekt prispieva k desegregácii, t. j. k znižovaniu priestorovej, sociálnej a inštitucionálnej izolácie obyvateľov MRK – konkrétne popíše, aký podiel aktivít bude realizovaný v inkluzívnom (zmiešanom) prostredí spolu s majoritnou spoločnosťou a akým spôsobom zabezpečí, že aktivity budú mať reálne inkluzívny charakter (napr. spoločné aktivity, otvorenosť pre všetkých obyvateľov obce, rovnaké podmienky pre všetkých účastníkov);
- aké opatrenia realizuje na podporu degetoizácie, najmä ako aktivity prispievajú k prerušeniu gradácie sociálneho vylúčenia a k zníženiu uzavretosti komunity – žiadateľ uvedie miesto realizácie aktivít a zdôvodní, prečo zvolené priestory neprehĺbia izoláciu komunity (napr. realizácia v priestoroch obce prístupných všetkým obyvateľom, nie výlučne v osídlení MRK);
- ako projekt prispieva k destigmatizácii v oboch dimenziách – inštitucionálnej (nestigmatizujúci prístup vo výkone verejnej správy) a dimenzii verejnej mienky (zmena postojov a vnímania, oslabovanie predsudkov cez vzájomné spoznávanie, osveta, práca s verejnosťou, posilňovanie pozitívneho obrazu MRK) – a zároveň popíše opatrenia, ktorými zabráni tomu, aby sa samotné projektové aktivity nestali nástrojom stigmatizácie (napr. verejné označovanie účastníkov, mediálne exponovanie osôb v zraniteľných situáciách² a pod.);
- aký bude dlhodobý dopad projektu na znižovanie sociálneho vylúčenia a generáčnej chudoby;
- akým spôsobom projekt predchádza riziku prehĺbenia segregácie, getoizácie alebo stigmatizácie – žiadateľ identifikuje možné riziká zhoršenia situácie MRK v oblasti 3D a navrhne konkrétne opatrenia na ich elimináciu;
- akým spôsobom sú do projektu zapojené samotné osoby z MRK (participácia, spolurozhodovanie, dobrovoľníctvo) – vrátane popisu konkrétnych mechanizmov zapojenia členov MRK do plánovania, realizácie a hodnotenia aktivít;

2) Špecifické požiadavky podľa typu akcie

Okrem všeobecných požiadaviek uvedených v bode 1) žiadateľ ďalej popíše nasledovné špecifické aspekty podľa typu akcie, pre ktorý predkladá ŽoNFP:

Pre typ akcie A (Podpora vzájomného učenia, desegregácie a súdržnosti):

² Pojem „zraniteľné situácie“ sa vzťahuje na také životné okolnosti členov MRK, ktorých mediálne exponovanie by mohlo viesť k posilneniu stigmaty – napríklad situácie spojené s chudobou, nevyhovujúcim bývaním, zdravotnými problémami, dlhmi, závislosťami a pod.

- popis spôsobu, akým budú spoločné aktivity menšinového a väčšinového obyvateľstva reálne inkluzívne (nie iba formálne zmiešané);
- popis spôsobu zabezpečenia, že preventívne a osvetové aktivity nebudú realizované spôsobom, ktorý by mohol posilňovať stereotypy o MRK;
- popis spôsobu, akým vzdelávacie aktivity pre pracovníkov verejnej správy, pomáhajúce profesie a ďalších relevantných aktérov (napr. pedagogických a odborných zamestnancov škôl, zamestnancov úradov práce, zdravotníckych pracovníkov a pod.) prispievajú k inštitucionálnej destigmatizácii. (ak relevantné s ohľadom na realizované aktivity projektu)

Pre typ akcie B (Aktivizácia mladých ľudí v MRK):

- popis spôsobu, akým bude zabezpečený kontakt s majoritnou mládežou a realizácia aktivít v zmiešanom prostredí, aby nedochádzalo k realizácii aktivít výlučne v rámci MRK bez kontaktu s majoritou;
- popis spôsobu, akým budovanie líderských kapacít a mentoring mladých ľudí prispeje k ich začleneniu do širšej spoločnosti, nie iba k posilneniu vnútrogrupinových väzieb;
- popis spôsobu, akým kampane na zvyšovanie povedomia a simulácie demokratických inštitúcií zabezpečia účasť mladých ľudí z MRK aj z majority.

Pre typ akcie C (Aktivizácia rómskych dievčat a žien):

- popis konkrétnych opatrení na zabránenie stigmatizácii pri realizácii aktivít v citlivých oblastiach (reprodukčné zdravie, hygienické štandardy bývania, menštruačná chudoba, plánované rodičovstvo) – napr. realizácia v rámci širších programov prístupných aj pre ne-rómske ženy, alebo v partnerstve s odbornými inštitúciami;
- popis spôsobu, akým bude zabezpečené, že advokačné aktivity zamerané na búranie predsudkov o rómskych ženách budú realizované dôstojným spôsobom, ktorý posilňuje pozitívny obraz rómskych žien a dievčat;
- popis spôsobu, akým poradenské služby prispievajú k posilneniu účasti rómskych dievčat a žien vo vzdelávaní a na trhu práce v inkluzívnom prostredí.

Upozornenie

V rámci tejto výzvy nie sú podporované zábavné akcie bez presahu – voľnočasové, športové alebo kultúrne podujatia, ktoré nie sú jasne prepojené s cieľmi programu alebo neposkytujú priestor na následnú reflexiu a učenie. Takéto aktivity nepredstavujú reálny prínos k napĺňaniu princípov 3D.

Zásada primeranosti

V individuálnych prípadoch, kedy je pre dosiahnutie strategických záväzkov z objektívnych príčin problematické alebo nemožné vyhnúť sa dočasnému zhoršeniu miery segregácie, stigmatizácie alebo getoizácie, je možné takéto opatrenia tolerovať pri splnení dvoch podmienok:

(1) žiadateľ preukázateľne zvážil alternatívne riešenia a navrhované riešenie je na základe doloženej dokumentácie jediným možným riešením;

(2) žiadateľ realizuje sprievodné, komplementárne aktivity zamerané na zmiernenie negatívnych dopadov na obyvateľov MRK z hľadiska princípov 3D.